

Lausunto

7.11.2022

VN/27275/2022
VN/27275/2022-VM-17

Maa- ja metsätalousministeriö

Korjattu valtiovarainministeriön lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi vesihuollon tietojärjestelmästä ja tiedottamisesta

Maa- ja metsätalousministeriö (MMM) on pyytänyt lausuntoja luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi vesihuollon tietojärjestelmästä ja tiedottamisesta. Asetusehdotus liittyy hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi terveydensuojelulain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 196/2022 vp). Hallituksen esityksellä ehdotetaan täytäntöön pantavaksi ihmisten käyttöön tarkoitettun veden laadusta uudelleenlaadittuun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin (EU) 2020/2184 (jäljempänä juomavesidirektiivi).

Vesihuoltolain (119/2001) 16 ja 20 d §:n nojalla annettaisiin valtioneuvoston asetus vesihuollon tietojärjestelmästä ja tiedottamisesta. Asetuksessa säädettäisiin vesihuoltolain 20 d §:ssä tarkoitettuun vesihuollon tietojärjestelmään toimitettavista tiedoista ja tietojen toimittamisajankohdasta. Asetuksella annettaisiin myös tarkentavaa sääntelyä vesihuoltolain 16 §:ssä säädetyistä velvollisuuksista lähettää pyytämättä talousveden laatu-, hinta- ja kulutustietoja vesihuoltolaitoksen asiakkaalle sekä asiakkaan velvoitteesta välittää nämä tiedot talousveden loppukäyttäjälle.

Valtiovarainministeriön lausunto

Valtiovarainministeriö toteaa, että kuntien osalta asetus koskisi vesihuoltolaitoksia, jotka voivat toimia kunnan organisaation osana esimerkiksi kuntalaissa tarkoitettuna kunnan liikelaitoksena. Lisäksi vesihuoltolaitoksia toimii yhtiö- tai osuuskuntamuodossa.

Asetusluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi vesihuollon tietojärjestelmään toimitettavat tiedoista (2 §). Näitä olisivat helmikuun loppuun mennessä toimitettavat asetuksen liitteissä 1 tarkoitettut ja huhtikuun loppuun mennessä liitteessä 2 tarkoitettut tiedot. Jälkimmäisten tietojen osalta säädettäisiin, että jos vesihuoltolaitos vahvistaa tilinpäätöksen em. ajankohdan jälkeen, vesihuoltolaitos toimittaa tilinpäätökseen liittyvät tiedot, kun tilinpäätös on vahvistettu.

Liitteessä 2 mainitaan toimitettavina tietoina muun ohessa seuraavia taloustietoja:

- Liikevaihto (€/vuosi)
- Uusinvestoinnit (€/vuosi)
- Korvausinvestoinnit (€/vuosi)

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtiovarainministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 28
00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.vm@gov.fi

- Omistajan tuki (€/vuosi)
- Omistajatuloutus (€/vuosi) sisältäen tilinpäätöksen mukaisen korvauksen peruspääomasta / jäännöspääomasta / omasta pääomasta (organisaatiomuodosta riippuen) sekä omistajalle maksetut korkokulut markkinakoron ylittävältä osuudelta
- Tilikauden yli-/alijäämä (€/vuosi)

Asetusluonnoksen mukaan se tulisi voimaan jo tammikuussa 2023. Valtiovarainministeriö kiinnittää huomiota siihen, että tilikausittaisesta raportoinnista tulisi säätää hyvissä ajoin ennen tilikauden alkua, jotta kunnat voivat sovittaa raportointinsa vaatimusten mukaisesti etukäteen sitä tilikautta varten jolta raportointi tulee suorittaa. Asetusluonnoksesta jää epäselväksi mistä tilikaudesta lukien asetustalon mukaisia tietoja tulisi raportoida. Tästä syytä tulisi pohtia esimerkiksi siirtymäsäännösten mahdollisuutta.

Taloustietojen kiinnitetään huomiota kuntalain mukaiseen talous- ja palvelutietojen raportointiin. Kuntalain 120 a §:ssä säädetään kunnan toiminnan, talouden ja palvelutuotannon tietojen tuottamisesta ja toimittamisesta. Pykälää sovelletaan myös kuntayhtymiin.

Pykälän mukaan kunnan on tuotettava tietoja kunnan toiminnasta ja taloudesta kunnan toiminnan, hallinnon ja talouden ohjausta, johtamista ja seuranta varten sekä kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi. Kunnan on toimitettava kuntalain 112 §:ssä tarkoitetut tilinpäätös-, osavuositarkastus- ja kustannustiedot sekä muualla laissa tai lain nojalla säännöllisesti toimitettavaksi edellytetyt taloustiedot Valtiokonttorille yhteentoimivuuden edellyttämässä muodossa. Valtioneuvoston asetuksella on pykälän asetuksenantovaltuuden nojalla annettu tarkempia säännöksiä tuotettavista tiedoista sekä tietojen tuottamisen ja toimittamisen menettelytavoista ja ajankohdista. Pykälän 3 momentin mukaan valtiovarainministeriö vastaa 2 momentissa tarkoitettujen taloustietojen yhteentoimivuuden edellytyksenä olevan tarkemman tietosisällön ja teknisten kuvausten määrittelyä varten tarvittavan yhteistyön järjestämisestä. Yhteistyöhön osallistuvat kuntien sekä niiden ministeriöiden ja muiden virastojen edustajat, joiden hallinnonalan lainsäädäntöön ja tehtäviin kuuluu määrittellä kuntien talouden seurannassa ja raportoinnissa käytettäviä käsitteitä ja määrittelyjä. Yhteistyöhön perustuen valtiovarainministeriön asetuksella annetaan vuosittain tarkemmat säännökset seuraavana tilikautena tietojen toimittamiseen sovellettavasta tietosisällöstä ja teknisistä kuvauksista. Kunnan toiminnan seuranta, valvonta ja ohjausta varten tuotettavista toimialakohtaisista muista tiedoista säädetään erikseen.

Kuntalain 120 a §:n nojalla annettuja sovellettavia asetuksia on kolme. Valtiovarainministeriön asetus kunnan taloustietojen toimittamiseen sovellettavasta tietosisällöstä ja teknisistä kuvauksista koskien tilikautta 2023 (488/2022) sisältää raportoinnin esimerkiksi koskien palveluluokkakohtaisia tilinpäätöstietoja käyttötaloudesta sekä investoinneista sekä myös esimerkiksi vesihuollon raportointitietoja. Vesihuoltoon liittyviä tietoja kerätään osana kuntien taloustietoja. Kerättäviä tietoja ovat kunnan vesihuollon eriytetyt tilinpäätöslaskelmat sekä vuosittain tilinpäätöstietoja tarkentavat palveluluokkakohtaiset tiedot. Vesihuollon palveluluokkakohtaisia tietoja kerätään seuraavalla jaottelulla sekä käyttötaloudesta että investoinneista:

- Vesihuollon järjestäminen ja kehittäminen,
- Vesihuoltopalvelun tuottaminen, talousvesi,
- Vesihuoltopalvelun tuottaminen, jätevesi,
- Hulevesijärjestelmän hallinta sekä
- Vesihuollon järjestäminen, hulevesiviemärointi.

Mainitut raportointikokonaisuudet sisältävä asetus annetaan kultakin raportoitavalta tilikaudelta erikseen etukäteen raportoitavaa tilikautta edeltävänä vuonna, jotta kuntien on mahdollista varautua raportointiin. Parhaillaan valmistelussa on tilikaudelta 2024 raportoitava tietosisältö.

Valtioneuvoston asetus kunnan tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista (525/2020) sisältää säännökset tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja taseen kaavoista. Liikelaitoksen tuloslaskelmasta (20 §) ilmenee liikevaihto, tuet ja avustukset kunnalta/kuntayhtymältä ja korvaus peruspääomasta, liikelaitoksen rahoituslaskelmasta ilmenee investointimenot (21 §). Valtioneuvoston asetuksessa kunnan taloutta koskevien tietojen toimittamisesta (524/2020) säädetään tietojen toimittamisen aikatauluista. Kunnan on toimitettava tiedot määräajassa Valtiokonttorin taloustietovarantoon sen ylläpitämän tietojärjestelmän edellyttämässä muodossa. Kunnan on toimitettava talousarviota, neljännesvuositiedot, puolivuotistiedot, tilinpäätösarviota ja kalenterivuoden tilinpäätöstietoja koskevat tiedot Valtiokonttorin ylläpitämään taloustietovarantoon asetuksen mukaisessa aikataulussa. Esimerkiksi kalenterivuotta koskevat tilinpäätöstiedot viimeistään seuraavan vuoden huhtikuun 15 päivänä. Kalenterivuotta koskevat tilinpäätöstietoja täydentävät tiedot, tiedot tuloista ja menoista palvelukohtaisesti sekä muut taloustiedot viimeistään seuraavan vuoden toukokuun 31 päivänä.

Kuntien ja kuntayhtymien talousraportointia ohjaa AURA-käsikirja liitteineen. Käsikirjan ylläpidosta vastaa valtiovarainministeriö ja julkaisusta Valtiokonttori. Raportoidut tiedot julkaistaan Valtiokonttorin kuntatalouden tietopalvelussa (<https://www.tutkihallintoa.fi/kunnat/kunnallisten-taseyksikoiden-talous/tietopalvelussa>) ja tiedot ovat haettavissa avoimen rajapinnan kautta eri viranomaistarpeisiin.

Käsikirja sisältää yleisiä ohjeita taulukkomallien käyttöön, yleisiä ohjeita talousraportoinnin sisällön tuottamiseen sekä raportointia selventäviä täsmennyksiä eri raportointikonaisuuksiin. Ohjeita kirjanpidon tapahtumien kirjaamisesta ja raportoinnista viranomaisraportoinnin näkökulmasta löytyy AURA-käsikirjan lisäksi kirjanpitolautakunnan ja sen hyvinvointialue- ja kuntajaoston yleisohjeista ja lausunnoista.

Valtiovarainministeriön käsityksen mukaan kuntien raportointi tulisi tapahtua ensisijaisesti keskitetyksi kuntalain mukaisen raportointijärjestelmän kautta ja lähtökohtaisesti vastaavilla tiedoilla, ellei poikkeamiselle ole osoitettavissa perusteltua tarvetta. Kuntien raportoinnissa tulisi välttää päällekkäisiä raportointivelvoitteita.

Edellä mainittu huomioiden tulisikin arvioida, olisiko asetusluonnoksessa mainittuja tietotarpeita mahdollista täyttää kehittämällä voimassa olevia raportointivelvoitteita kuntien osalta ja voisiko kuntien raportoimien tietojen käytettävyyttä lisätä esimerkiksi kehittämällä rajapitoja valtion eri tietovarantojen välillä. Lausunnolla olevan asetusluonnoksen perustelumuihiosta ei ilmene nykyisen vesihuollon tietojärjestelmän sisältämien tietojen kuvausta, joten on hankala arvioida niiden ja asetusluonnoksen mukaisen tietojen sekä kuntalain mukaisen raportoinnin yhteensopivuutta. Kahden eri järjestelmän mukainen tietojen toimittaminen ei vaikuta lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaiselta. Jatkovalmistelussa voitaisiin vielä pohtia yhteensovittamisen mahdollisuuksia.

Lisäksi kiinnitetään huomioita seuraaviin seikkoihin.

- Investointien jakaminen asetusluonnoksen (liite 2) mukaisesti uusinvestointeihin ja korvausinvestointeihin ei ole yksiselitteistä ja väistämättä jaottelu sisältää tulkinnanvaraa. Asetuksessa tai vähintään perustelumuihiosta tulisi selkeyttää miten nämä määritellään ja kuvata jaon perustelut. Kuntien ei kuntalain mukaisessa raportoinnissa nykyisin tule eritellä investointeja vastaavasti. Valtiokonttorin talousraportoinnin tietosisältöjä on kuitenkin mahdollista kehittää vastaamaan tätä tietotarvetta.
- Ehdotetussa asetuksen 2 §:n 3 momentissa mainitaan tietojen toimittamisen osalta ”tilinpäätöksen vahvistaminen”. Valtuusto päättää kuntalain 14 §:n mukaan tilinpäätöksen hyväksymisestä. Kuntalain 113 § 1 momentin mukaan kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä. Kuntalain 67 §:n mukaan kunnallisen liikelaitoksen johtokunnan tehtäviin kuuluu laatia liikelaitoksen tilinpäätös sekä muun muassa päättää liikelaitoksen

investoinneista ja muista pitkävaikutteisista menoista, jollei hallintosäännössä toisin määrätä. Liikelaitoksen taloudesta säädetään 120 §:ssä. Kunnan ja kuntayhtymän liikelaitoksen toiminnasta laaditaan tilikaudelta erillistilinpäätös, joka annetaan tilintarkastajien tarkastettavaksi sekä saatetaan kunnanhallituksen tai yhtymähallituksen käsiteltäväksi. Kunnallisen liikelaitoksen tilinpäätöksen allekirjoittavat johtokunnan jäsenet ja liikelaitoksen johtaja. Asetusluonnosta tulisi vielä tarkentaa sen osalta, minkä toimijan vahvistamaan tilinpäätökseen asetuksessa viitataan ottaen huomioon, että tilinpäätöksen tiedot voivat olla saatavilla toimielinten käsittelyn eri vaiheessa tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen.

Osastopäällikkö, ylijhtaja

Jani Pitkäniemi

Hallitusneuvos

Mervi Kuittinen

Liitteet -

Jakelu MMM Maa- ja metsätalousministeriö

Tiedoksi -

VN/27275/2022-VM-17

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: